

Politica Agricolă Comună

*Prep.univ.drd. Larisa-Loredana Dragolea, Universitatea "1 Decembrie 1918" Alba Iulia
larisadragolea@yahoo.com*

The aim of the common agricultural policy is to provide farmers with a reasonable standard of living and consumers with quality food at fair prices. The way these aims are met has changed over the years. Food safety, preservation of the rural environment and value for money are now all key concepts.

Politica agricolă reprezintă un ansamblu de principii, mijloace și metode de acțiune prin care se realizează obiectivele generale ale statului în domeniul agriculturii.¹ Istoricul PAC începe în 1957, odată cu semnarea Tratatului de la Roma privind crearea Comunității Economice Europene de către aceleași șase state (Franța, Germania, Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg) care, în 1952, înființaseră CECO (Comunitatea Economică a Cărbunelui și Oțelului). Reglementările de politică agricolă sunt cuprinse în articolele 38-46 ale Tratatului de la Roma (în prezent, articolele 32-38, după modificările aduse de Tratatul de la Amsterdam).

Obiectivele inițiale ale înființării politicii agricole comune (PAC) au fost:

- foametea de după război – dependența de mâncarea importată – creșterea productivității în agricultură;
- dependența de condițiile meteorologice – asigurarea unui nivel de trai echitabil agricultorilor;
- stabilizarea piețelor – prin stocare
- garantarea aprovizionării cu produse agricole;
- asigurarea unor prețuri echitabile pentru consumatori – echilibru.

Articolul 38 (acum, articolul 32) stabilește că: „piața comună se va extinde și asupra sectorului agricol și comerțului cu produse agricole” și că „operarea și dezvoltarea pieței comune pentru produsele agricole vor fi însoțite de crearea unei politici agricole comune”, iar articolul 39 (articolul 33 din varianta consolidată a Tratatului) fixează obiectivele politicii agricole comune:

1. Creșterea productivității agricole prin promovarea progresului tehnic, prin asigurarea dezvoltării raționale a producției agricole, și prin utilizarea optimă a factorilor de producție, în special a forței de muncă
2. Asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, în special prin creșterea veniturilor individuale ale lucrătorilor agricoli
3. Stabilizarea piețelor
4. Asigurarea siguranței aprovizionărilor
5. Asigurarea unor prețuri rezonabile pentru consumatori

Avantajele Politicii Agricole Comune:²

- asigurarea unui nivel de viață decent pentru producătorii agricoli;
- asigurarea unor prețuri echitabile ale produselor pentru consumatori;
- creșterea calității produselor agroalimentare ca urmare a respectării standardelor comunitare;
- protejarea mediului și respectarea standardelor de bunăstare a animalelor;
- subvenții consistente pentru fermieri din fondurile comunitare;

¹ N. Dobrotă (coord.) *Dicționar de economie*, Editura Economică, București, 1999, pag. 352

² Gratiela Gheorghe, *Comunicat-Biroul de Presă, Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale*

- posibilitatea creșterii economice în zonele sărace ca urmare a aplicării programelor de dezvoltare rurală;
- creșterea investițiilor străine în agricultură și industria alimentară.

Principalele instrumente ale politicilor agricole

Prețurile:

Fixarea acestora la un nivel scăzut, sub prețul de echilibru scade interesul de a produce și se înregistrează un deficit de produse.

Fixarea sau susținerea acestora la un nivel mai ridicat (peste nivelul de echilibru, în condiții de piață liberă, concurențială) duce la extinderea ofertei peste nivelul cererii solvabile și apariția unui surplus.

Politica veniturilor

Subvenționarea veniturilor prin prețuri: când prețul pieței (în interior și pe piața mondială) este mai mic decât prețul de susținere, diferența trebuie acoperită prin subvenție (acoperirea pierderii și menținerea interesului pentru producție).

Subvenționarea consumatorilor: prețuri de comercializare către consumator sub nivelul prețului la producător, diferența neîncasată de către producător fiind acoperită de la buget (ex. controlul prețurilor la unele produse alimentare de bază: zahar, ulei, ouă, făină, lapte etc.).

Prețul către consumator este cel real, dar anumiți consumatori (sub un anumit venit), primesc o sumă compensatorie.

Subvenționarea anumitor costuri:

input-urilor: semințe, motorină, îngrășăminte etc.;

credite subvenționate (nivelul dobânzii sub cel al pieței).

Politici comerciale externe de stimulare și protecție:

subvenționarea exporturilor;

scutirea de impozite;

taxe vamale;

contingente, licențe etc.

Agricultura Vest-Europeană în anii '50:

Agricultura ocupă cca 30% din forța de muncă și cca 12% din GDP.

Producție scăzută - penurie de produse - importatori neți de produse agricole.

Nevoia stimulării producției atât pentru producerea de alimente, cât și pentru materii prime (relansare economică).³

Instituțiile implicate în elaborarea și gestionarea măsurilor de politică agricolă comună sunt:

Consiliul Uniunii Europene pentru Agricultură și Pescuit;

Parlamentul European;

Comisia Europeană

³ Bîrsan, M., *Integrarea economică europeană*, Vol. II, Uniunea Europeana - relatii economice cu alte zone, Editura Fundației CDIMM, Maramureș, 1999

Puterea legislativă revine Consiliului, iar deciziile se iau cu majoritate calificată. Parlamentul are doar un rol de consultant, iar pentru exercitarea acestuia Parlamentul este asistat de Comitetul pentru Agricultură și Pescuit, organ permanent. Comisia europeană are două atribuții majore: cea a inițiativei legislative și cea a implementării PAC.⁴

Fondurile de preaderare

România primește asistența prin trei instrumente financiare: PHARE, ISPA și SAPARD, la care se alătură programele comunitare. Vor fi finanțate programe regionale, de dezvoltare rurală, agricolă și de mediu bazate pe politici naționale de dezvoltare regională, care să asigure, astfel, tranziția României către sistemul fondurilor structurale.

PHARE este primul instrument financiar nerambursabil conceput de Uniunea Europeană pentru a sprijini Europa Centrală și de Est în evoluția către o societate democratică și o economie de piață. Înființat la începutul anului 1989 pentru Polonia și Ungaria (primele două țări în care s-a realizat trecerea de la regimul comunist la democrație, de unde acronimul), programul s-a extins treptat, incluzând în prezent 13 țări partenere din regiune. Prin hotărârea Consiliului European de la Essen din decembrie 1994, Phare a devenit instrumentul financiar al strategiei de pre-aderare, principalul obiectiv fiind aderarea la Uniunea Europeană a celor 10 țări asociate din Europa Centrală și de Est: Bulgaria, Cehia, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia, Slovenia și Ungaria. Phare oferă asistență și altor țări din regiune (Albania, Bosnia-Herțegovina, Macedonia) în tranziția către democrație și către economia de piață. Programul PHARE se concentrează asupra a doua aspecte - dezvoltarea instituțională, sprijinirea guvernelor țărilor candidate în implementarea acquis-ului comunitar și asupra investițiilor, se dorește sprijinirea țărilor candidate în efortul de a-și alinia activitățile industriale și infrastructura de bază standardelor UE, prin mobilizarea investițiilor solicitate. Între 1990-2000, România a beneficiat de peste 1,5 miliarde Euro prin programul PHARE. Pentru perioada 2000-2006, României îi vor fi alocate prin PHARE aproximativ 250 milioane Euro anual, fiind a doua țară candidată, după Polonia, din punct de vedere al mărimii fondurilor de care beneficiază. În prezent, PHARE se concentrează în România asupra a trei mari sectoare - dezvoltarea regională, dezvoltarea instituțională și sprijinirea investițiilor în vederea implementării acquis-ului comunitar.

ISPA - Instrument for Structural Policies for pre-Accession (Instrument pentru Politici Structurale de Pre-Aderare) este cel de-al doilea instrument financiar nerambursabil conceput pentru sprijinirea țărilor candidate în procesul de aderare la UE. ISPA oferă sprijin financiar pentru investiții în domeniul protecției mediului și al transporturilor, pentru a accelera procesul de armonizare a legislației țărilor candidate cu normele europene în aceste două sectoare.

Principalele obiective ale ISPA sunt:

- să sprijine țările beneficiare în vederea alinierii standardelor lor de mediu la cele ale Uniunii Europene;
- să extindă și să conecteze rețelele de transport proprii cu cele trans-europene;
- să familiarizeze țările beneficiare cu politicile și procedurile aplicate de Fondurile Structurale și de Coeziune ale Uniunii Europene.

Bugetul total anual al ISPA este de peste 1 miliard de euro. România va beneficia de sume cuprinse între 208-270 milioane Euro pe an, fiind cel de-al doilea mare beneficiar, după Polonia. În sectorul transporturilor, se acordă prioritate investițiilor destinate integrării sistemului românesc de transport în cel al UE, precum și viitoarei Rețele Trans - Europene (Trans European Network – T.E.N.). De asemenea, se acordă o importanță deosebită îmbunătățirii legăturilor cu alte state candidate în domeniul

⁴ Dănuțiu, D.C., *Fundamente ale Economiei Europene*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2005, pag. 82

transporturilor, precum și îmbunătățirii sistemului național de transport prin completarea anumitor porțiuni de drum.

Principala prioritate a programului ISPA în domeniul protecției mediului este sprijinirea României în procesul de adoptare a legislației europene în ceea ce privește protecția mediului. O atenție specială este acordată apei potabile, tratării apelor uzate și evacuării gunoierului menajer.

SAPARD - Special pre-Accession Programme for Agriculture and Rural Development (Programul Special de pre-Aderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală). Este cel de-al treilea instrument financiar nerambursabil conceput pentru a sprijini țările candidate în abordarea reformei structurale în sectorul agricol și în alte domenii legate de dezvoltarea rurală, precum și în implementarea acquis-ului comunitar referitor la CAP (Common Agricultural Policy - Politica Agricolă Comuna) și la legislația aferentă.

Principalele obiective ale SAPARD sunt:

- să finanțeze proiecte majore din domeniul agricol și al dezvoltării rurale;
- să îmbunătățească activitățile de prelucrare și comercializare a produselor agricole și pescărești;
- să dezvolte și să îmbunătățească infrastructurile rurale;
- să dezvolte economia rurală (investiții în companiile cu profil agricol);
- să dezvolte resursele umane (instruire profesională; asistență tehnică, inclusiv studii menite să sprijine pregătirea și monitorizarea programului, campanii de informare și publicitate).

În perioada 2000-2006, România primește 150 milioane Euro/an, fiind cel de-al doilea mare beneficiar după Polonia. În plus, Guvernul României va contribui cu suma de 50 milioane Euro. Programul SAPARD acordă prioritate proiectelor care au în vedere îmbunătățirea eficienței pieței, a calității și a standardelor privind securitatea produselor alimentare; menținerea actualelor locuri de muncă și crearea altora noi; protecția mediului înconjurător. SAPARD finanțează proiecte majore din domeniul agricol și al dezvoltării rurale. România a identificat patru măsuri prioritare care urmează să fie finanțate în cadrul acestui program: îmbunătățirea activităților de prelucrare și comercializare a produselor agricole și pescărești; dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale; dezvoltarea economiei rurale (investiții în companiile cu profil agricol; diversificare economică; silvicultură); dezvoltarea resurselor umane (îmbunătățirea activității de instruire profesională; asistență tehnică, inclusiv studii menite să sprijine pregătirea și monitorizarea programului, campanii de informare și publicitate).

Principiile care stau la baza politicii de dezvoltare rurală sunt:

- multifuncționalitatea agriculturii, în sensul unei interpretări mai largi acordate activităților agricole, în plus față de rolul tradițional de furnizor de produse agricole;
- abordarea multisectorială și integrată a economiei rurale, în sensul diversificării activităților, creării de surse suplimentare de venit și ocupare, și prezervării patrimoniului rural;
- flexibilitatea financiară în sprijinirea dezvoltării rurale, în sensul descentralizării deciziei, subsidiarității, și implicării partenerilor locali;
- transparența în elaborarea programelor de dezvoltare rurală, bazat pe simplificarea legislației.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bîrsan, M., *Integrarea economică europeană*, Vol. I, Introducere în teorie și practică, Carpatica, Cluj-Napoca, 1995
2. Bîrsan, M., *Integrarea economică europeană*, Vol. II, Uniunea Europeană - relații economice cu alte zone, Editura Fundației CDIMM, Maramureș, 1999 ;
3. Dănuțiu, D.C., *Fundamente ale Economiei Europene*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2005, pag.82

4. N.Dobrotă (coord.) *Dicționar de economie*, Editura Economică, București, 1999, pag.352
5. Gratiela Gheorghe, *Comunicat-Biroul de Presă, Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale*, 2004;
- 6.; *Politica agricolă*, Seria Micromonografii - Politici Europene;
7. www.agrofin.ro
8. www.bursaagricola.ro